

для маніпуляцій іншими державами. Дослідження міграції як тактики «сірої зони» дає можливість під іншим кутом розглядати міграційні процеси та пропонувати нові підходи до формування міграційної політики, а також використовувати отримані знання у практичній площині. Для того, щоб швидко реагувати на нові виклики та загрози, потрібна неабияка наполегливість держав-членів НАТО та Європейського Союзу, щоб залишатися зосередженими на проблемі та надалі адаптуватися у міру зміни стратегій і тактик супротивників.

Джерела та література

1. Braw E. Conventional Wars have Fallen Out of Fashion. Grey-zone Aggression is the New Thing. 2021. URL: <https://icds.ee/en/conventional-wars-have-fallen-out-of-fashion-grey-zone-aggression-is-the-new-thing/>

2. Buchmann S. Is Belarus migrant crisis a “new type of war”? A conflict expert explains / The Conversation. 2021. URL: <https://theconversation.com/amp/is-the-belarus-migrant-crisis-a-new-type-of-war-a-conflict-expert-explains-171739>

3. Morris L. J. Gaining competitive advantage in the Gray Zone. Response options for coercive aggression below the threshold of major war / M. J. Mazarr, J. W. Hornung, S. Pezard, A. Binnendijk, M. Kepe. 2019. URL: https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RR2900/RR2942/RAND_RR2942.pdf

4. Tagaris K. Greece completes border wall extension to deter potential Afghan migrants / Reuters. 2021. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/greek-pm-turkeys-erdogan-will-discuss-afghanistan-friday-2021-08-20/>

5. The characterization and conditions of the grey zone / A Virtual Think Tank Analysis. 2017. URL: http://nsiteam.com/social/wp-content/uploads/2017/01/Final_NSI-ViTtA-Analysis_The-Characterization-and-Conditions-of-the-Gray-Zone.pdf

Жученко Віолета

Донецький національний університет імені Василя Стуса

РОСІЙСЬКЕ ВТОРГНЕННЯ В УКРАЇНУ І СВЯТИЙ ПРЕСТОЛ

Анотація. Визначається позиція Ватикану щодо війни в Україні у перші два місяці після російського вторгнення. Показано, як Святий Престол намагається підвищити голос у засудженні дії агресора та закликає до миру, описані можливі методи та засоби впливу католицької церкви на ситуацію в міжнародному переговорному процесі.

Ключові слова: Святий Престол, Папа Франциск, Російська Федерація, Україна, війна, дипломатія.

Abstract. The Vatican's position on the war in Ukraine in the first two months after the Russian invasion is being determined. It shows how the Holy See is trying to raise its voice in condemning the actions of the aggressor and calls for peace, describes the possible methods and means of influencing the Catholic Church on the situation in the international negotiation process.

Keywords: Holy See, Pope Francis, Russian Federation, Ukraine, war, diplomacy, aggressor.

Повномасштабне російське вторгнення в Україну має глибокий вплив на уяву та очікування найбільш глобальної, інституційованої та політизованої з усіх християнських традицій – католицької церкви та її адміністративного центру. Війна в Україні матиме вплив на найближче майбутнє Святого Престолу, зокрема і на порядок денний наступного конклаву.

Війна в Україні ставить питання про дипломатію Ватикану. Бачити безсилля Папи перед обличчям розпаленої війни – велике засмучення для католиків. Війна в Україні, можливо, додала ще одну причину побачити дипломатію Ватикану як пережиток минулого. Якщо послы та посланці папи не можуть нічого зробити, щоб зупинити війну в Україні, то який у цьому сенс? Чи можливі інші варіанти розвитку подій, якщо Ватикан вживатиме інші заходи та змінить вектор впливу?

Вплив Ватикану в сучасних конфліктах зазвичай виходить за рамки молитви та посту. Папа Франциск вже доводив ефективність м'якої сили Ватикану для уникнення конфліктів у минулому. Сам Путін назвав лист Папи Франциска, надісланий йому під час саміту G-20 у 2013 р., чинником зупинення російського наступу в Сирії [3].

Аналітики, разом із тими, хто загалом прихильно ставиться до Франциска, цього разу розкритикували підхід Ватикану до подій в Україні як неспроможність використати далекосяжний мегафон Папи для прямого засудження Путіна та запобігання подальшій агресії. Критики також висловлюють скептицизм щодо можливості того, що Ватикан дійсно зможе зіграти роль у переговорах про припинення вогню [4].

Скавши, що конфлікт не є простою «військовою операцією», Папа Франциск фактично заперечив російський наратив, який не тільки уникає слова «війна», але й лякає журналістів, які використовують цей термін, ув'язненням.

Варто згадати, що 24 лютого Папа в абсолютно незвичайний спосіб відвідав посольство Російської Федерації при Святому Престолі, щоб показати свою стурбованість конфліктом і закликати до вирішення гуманітарної кризи. Несподіваним фактом є те, що Папа не викликав посла до Ватикану, як це є нормою для глави держави.

Щодо методів та засобів, якими Папа Франциск може вплинути на ситуацію, то їх є кілька.

По-перше, доволі дивними та непослідовними є дії Святого Престолу, які здаються зовсім нерішучими. Наприклад, підтримка Папи Франциска українського народу у захисті та боротьбі з агресором, хоча водночас він засуджує дії європейських країн із надання зброї українцям.

Неоднозначна та нестійка позиція Святого Престолу впливає на вірян, і більшість із них може зайняти таку ж саму – доволі нейтральну позицію, – що є вигідним для російської сторони. Святому Престолу слід зайняти чітку позицію та діяти послідовно, виходячи з прихильності до принципів справедливості та відплати за скоєне.

Говорячи про наслідки російсько-української війни для самого Ватикану, то благотворний вплив Святого Престолу на ситуацію, у разі, якщо такий буде, може стати серйозною підставою для зростання авторитету католицької церкви. Пасивна ж позиція та безсилля її ієрархів матимуть результатом посилення зневіри у його можливостях та дієвості Ватикану як міжнародного актора. Якщо Ватикан змінить «тактику» впливу, то, як наслідок, він зможе вийти на інший рівень впливу на міжнародній арені.

Отже, можна зробити висновок, що Святий Престол уникає того, щоб його втягували в ситуацію повного нейтралітету чи мовчазної підтримки війни. Тому всі ініціативи, які до цього часу були вжиті, вказують на те, що Святий Престол постійно зосереджений на війні в Україні.

Війна в Україні посприяла зміні темпів папської дипломатії. Слова Папи Франциска під час молитви «Angelus» показали світові, що ні Папа, ні Святий Престол не сліпі і добре обізнані із ситуацією. Вони хочуть засвідчити, що існує дипломатична прихильність Святого Престолу та бажання брати участь у діалозі. Проте, поточна ситуація потребує впевнених та рішучих дій.

Активна залученість Ватикану у досягненні миру та справедливості може значно підвищити авторитет Святого Престолу на міжнародній арені, водночас нерішучість може призвести до зниження довіри серед вірян і зменшення міжнародного впливу.

Джерела та література

1. Bordoni L. Ukraine: Holy See always ready to mediate. URL: <https://www.vatican-news.va/en/vatican-city/news/2022-03/cardinal-parolin-holy-see-mediation-offer-war-ukraine-russia.html>
2. Catechism of the Catholic Church. URL: https://www.vatican.va/archive/eng0015/_index.htm
3. Lyman E. J. Expectations are high for summit between Pope Francis and Vladimir Putin. URL: <https://religionnews.com/2013/11/20/expectations-high-summit-pope-francis-vladimir-putin/>
4. Pullella P., Balmer C. Pope Francis says 'rivers of blood' flowing in Ukraine war. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/pope-francis-says-ukraine-conflict-is-not-military-operation-war-2022-03-06/>
5. White C. Behind the frontlines of the Vatican's Ukraine-Russia strategy. URL: <https://www.ncronline.org/news/vatican/behind-frontlines-vaticans-ukraine-russia-strategy>